

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Sectio II. De Contritione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

bus, contritione nimirum, confessione, & satisfactione, nec non de ministro occurrunt, sunt dilucidandæ quæstiones. Id in iis, quæ sequuntur, Sectionibus stylo succincto præstabimus, prævia semper Tridentini Doctrina.

SECTIO II.

DE

CONTRITIONE.

Contritio, quæ primum locum inter pœnitentis actus habet, animi dolor, ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero. Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic Contritionis motus necessarius; Et in homine post Baptismum lapso ita demum præparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia divinæ misericordiæ, Et voto præstandi reliqua conjunctus sit, quæ ad rite suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur. Declarat igitur sancta Synodus, hanc Contritionem non solum cessationem a peccato, Et vitæ novæ propositum Et inchoationem, sed veteris etiam odium continere juxta illud: Projicite a vobis omnes iniquitates vestras, quibus prævaricati estis; facite vobis cor novum, Et spiritum novum. Et certe qui illos Sanctorum clamores consideraverit, Tibi soli peccavi, Et malum coram te feci: Laboravi in gemitu meo; lavabo per singulas noctes lectum meum: Recogitabo tibi omnes

omnes

omnes annos meos in amaritudine animæ meæ
 & alios hujus generis, facile intelliget, eos ex
 vehementi quodam antea dæ vitæ odio, & ingratæ
 peccatorum detestatione manasse. Docet præ-
 terea, etsi Contritionem hanc aliquando caritate
 perfectam esse contingat, hominemque Deo recon-
 ciliare, priusquam hoc Sacramentum actu susci-
 piatur; ipsam nihilominus reconciliationem ipsi
 Contritioni sine Sacramenti voto, quod in illa in-
 cluditur, non esse adscribendam. Illam vero
 Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur,
 quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione,
 vel ex gehennæ & pœnarum metu communiter
 concipitur, si voluntatem peccandi excludat, cum
 spe veniæ: declarat non solum non facere homi-
 nem hypocritam & magis peccatorem, verum
 etiam donum Dei esse, & Spiritus sancti impu-
 sum, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum
 moventis, quo pœnitens adjutus viam sibi ad ju-
 stitiam parat. Et quamvis sine Sacramento Pœ-
 nitentiæ per se ad justificationem perducere pecca-
 torem nequeat: tamen eum ad Dei gratiam in
 Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit.
 Hoc enim timore utiliter concussi Ninivita, ab
 Jonæ prædicationem plenam terroribus, pœni-
 tentiam egerunt, & misericordiam a Domino
 impetrarunt. Quamobrem falso quidam calum-
 niantur catholicos Scriptores, quasi tradiderint
 Sacramentum Pœnitentiæ absque bono motu susci-
 pientium gratiam conferre, quod numquam Ecclesia
 Dei docuit, nec sensit; sed & falso-docent, Con-
 tritionem esse extortam, non liberam & volunta-
 riam (cap. 4.). Sit Reflexionum

CAPUT I.

Contritionis perfectæ Idea atque utilitas.

Contritio, uti ex Tridentino didicimus, animi est dolor, ac commissi peccati detestatio, cum proposito non peccandi de cætero. Duplex ab eodem Concilio contritio distinguitur: *perfecta* una; *imperfecta* altera. De hac diversa sunt Doctorum placita, quæ sequenti capite expendemus: de illa uniformior invenitur doctrina, quæ tota circa contritionis originem, objectum, latitudinem, ac intensionem versatur.

Contritionis *originem* ipsa ejusdem notio manifestat. Definitur enim quod sit dolor de peccatis propter Deum super omnia dilectum cum proposito non peccandi imposterum. Ex amoris itaque visceribus *perfecta* contritio prodit; non enim tantummodo, ut amatus honoretur, sed etiam ut offensus ille denuo placeatur, amor urget. Non igitur ipse formalis ac nudus amor, sed actualis, ac formalis dolor, interna displicentia, & animi afflictio ex Dei amore oriunda *perfectam* contritionem constituit. Oportet insuper, ut non ex mero naturali Dei amore, sed supernaturali procedat, sicque fidei, spei, ac divinæ gratiæ, uti supra diximus, requiritur influxus.

Objectum contritionis duplex concipi potest: unum *aversionis* ac detestationis, videlicet peccata, quæ post sufficiens examen memoriæ occurrunt: alterum *prosecutionis*, ac desiderii; videlicet oppositæ virtutes, & leges, harumque auctor

auctor Deus. Contritio, quæ isthoc proposito caret, vana est, illique puerorum similis, qui commissos hinc inde excessus sibi remitti flentes rogant, vixque remissos rursus committunt. Non mere virtuale, aut implicitum sufficere, sed regulariter explicitum hujusmodi propositum requiri, ex Concilii verbis clare colligitur, quemadmodum enim contritionis, ita & propositi meminit, inquit: *Dolor . . . cum proposito non peccandi de cætero . . . Et voto præstandi reliqua, quæ ad rite suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur.*

Universalis, efficax, ac absoluta contritio sic oportet. Super omnia, quæ perpetrata sunt, peccata mortalia se debet extendere, omnemque ad quodvis grave peccatum excludere affectum. Exclusio ista tunc rite fieri censetur, dum non solum peccata, sed & occasiones proximæ, imo & propinquæ non necessariæ, in quibus homo sæpe labitur, vitandæ proponuntur, simulque remedia, quæ relapsui obstant, prompto assumuntur studio. Ne illi, qui venialibus dumtaxat peccatis sunt inquinati, contritionis ac propositi efficacia careant, ad minuendum saltem numerum, aut unum præ reliquis emendandum peccatum intendere, atque conari debent, aliorumque actuale, quantum possunt, excludere affectum.

Ut Contritionis dolor *vehemens* sit ac *intensus* est necessum. Casuista quidam quærit; an peculiaris aliquis doloris gradus ad contritionem sit necessarius? Et respondet negative; quia, inquit sacrae Litteræ, & sancti Patres remissionem peccato-

atorum illi promittunt, qui per veram contritionem ad Deum convertitur; nec contritionis gradum ullum assignant, qui idcirco nullatenus est definiendus. At Propheta Joel ait: *Nunc ergo, dicit Dominus, convertimini ad me in toto corde vestro (cap. 2.)*. Samuel vero ita loquitur ad universam domum Israel dicens: *Si in toto corde vestro revertimini ad Dominum, eruet vos de manu Philisthiim (1. Reg. 7.)*. In Deuteronomio quoque est scriptum: *Cum quaesieris Dominum Deum tuum, inuenies eum; si tamen toto corde quaesieris, & tota tribulatione animæ tuæ (cap. 4.)*. Porro si quis in toto corde, & tota animæ tribulatione ad Deum convertatur, sane contritionis non est limitanda mensura; nam qui toto corde convertitur, conteri amplius, & dolore nequit. *Plangis mortuum (inquit sanctus Augustinus Serm. 65., nunc 13. cap. 4.)*, plange peccatorem magis, plange impium, plange infidelem. Et sanctus Cæcilius ait: *Sic lugeamus extinctam nostram animam quomodo alienam carnem mortuam plangimus (Serm. 37. de Sanctis.)*. Quantum itaque quis potest, tantum de peccatis conteri debet, etiam adusque lacrymas. Neque tamen si hæc desint, ceu inanis ac ficta est spernenda contritio, non enim his, quæ foris parent, sed quæ in corde latent, Deus placatur. Segnitie omnis est arcenda; nec tamen indiscrete aut violenter nimis contritionis procuranda intensio (a).

CAPUT

(a) Revideatur Textui supposita Nota de amore Dei intensiue, & appretiatiue summo (Part. I. p. 342).
Goodeau Theol. Mor. Pars II.   E e

CAPUT II.

Contritionis imperfectæ notio & necessitas.

Contritionem imperfectam, seu attritionem Sacramento Pœnitentiæ junctam ad impij justificationem sufficere omnes, qui Tridentini Concilii oraculum reverentur, orthodoxi Doctores tenent. In quonam autem actu hujusmodi attritio consistat; multis jam annis agitata est quæstio, & necdum plene decisa. Ut nimis levia, ac improbabilia a magis receptis fecernamus

Supponimus 1. ad veniam in Sacramento Pœnitentiæ obtinendam necessario requiri dolorem *verum*, ac *realem*, & non, prout quidam Auctor docet, sufficere existimatum, aut putativum; quia alias peccatoris justificatio ab ejus errore penderet, & a falsa opinione, quam habet, veri doloris de Dei offensa; & Dei Justitiæ satisfaceret, si ei satisfecisse falso existimaret.

Supponimus 2. contra alios quosdam Casuistas non sufficere, si quis doleat se non satis dolere; aut si genuini doloris dumtaxat voluntatem habeat, aut si doleat, se talem non habere dolorem, qualem ipse velit &c. Non enim voluntas doloris, aut intentio est ipse realis dolor, sicut nuda voluntas servandi mandata, non est ipsa mandatorum observatio.

Supponimus 3. non sufficere attritionis dolorem naturalem, sed *supernaturalem* requiri (a).
Non

(a) Naturalem peccati horrorem, aut de eo dolorem *honestum* esse patet ex sequente, quam num.

Non autem vana, aut erronea existimatio, pro-
ut quidam Auctor docet, dolorem supernatura-
lem efficit, sed gratiæ influxus, illudque moti-
vum, quod peccatorem impellit, ut peccata de-
resteretur, aut emendationem proponat. Jam
quodnam illud motivum sit, graves utrimque
Auctores disceptant.

Dolorem ex metu gehennæ seu pœnæ æter-
næ conceptum in Sacramento ad justificationem
sufficere multi etiam graves Auctores docent;
suamque opinionem Tridentinæ Synodi defini-
tione muniunt, quod de hoc dolore loquens ita
fatur: *Et quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ
per se ad justificationem perducere peccatorem ne-
queat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento
Pœnitentiæ impetrandam disponit.*

Major Theologorum pars hanc ex metu ge-
hennæ factam attritionem honestam utilem, imo
& supernaturalem esse fatetur (a); ea vero
sola

---

num. 7. Alexander VIII. damnavit propositio-
ne: *Revera peccat, qui odio habet peccatum
mere ob ejus turpitudinem, & disconvenientiam
cum natura sine ullo ad Deum offensum respectu:
esse vero insufficientem ex hac ab Innocentio
XI. num. 58. damnata colligitur: Probabile
est sufficere attritionem naturalem modo honestam.*

(a) Gehennæ timor supernaturalitatem (sit venia
verbo) ex fide haurit; nam infernum esse, Deum-
que non expiata crimina pœnis æternis punire
divina ex revelatione novimus. Hinc Alexander
VIII. hanc numero 14. proscripsit Thesin: *Timor
gehen-*

sola absque omni Dei amore, saltem inchoato, ac imperfecto hominem, qui Sacramentum suscipit, ex peccatore justum reddi, constanter negat. Ubique enim divinae Scripturae veram hominis conversionem absque exceptione dilectioni tribuunt. *Dimissa sunt ei peccata multa quoniam dilexit multum: cui autem minus dimittitur, minus diligit (Luc. 7.). Si quis non amat Dominum nostrum Jesum Christum, sit anathema (1. Cor. ult.). Qui non diligit manet in morte (1. Joan. 3.).* Textus alios plures tam ex sacris Scripturis, quam ex sanctis Patribus supra (*Part. I.*) adduximus, ubi ostendimus 1. ex solo inferni timore perfecte non agi (*pag. 158.*), 2. perfectas virtutes absque caritate acquiri non posse (*pag. 136.*); nec bona opera, prout oportet, fieri (*pag. 152.*); unde ne actum reagamus, Lectorem illinc remittimus.

Ratio, qua hæc sententia nititur, nostro quidem judicio fortissima, hæc est: Homo ad ultus, dum peccat, propriae voluntatis motu a Deo summo Bono avertitur, seque ad res caducas convertit: propriae igitur voluntatis actu a

---

gehennæ non est supernaturalis. Item ntm. 15. istam: Attritio quæ gehennæ & poenarum motu concipitur sine dilectione benevolentia Dei propter se, non est bonus motus, ac supernaturalis. Aliud est dolorem supernaturalem esse, aliud esse sufficientem: primum a fidei motivo accipit: alterum ex proprio talique motivo, quo cor hominis aversum saltem initiative, ad Deum convertatur, quod uti in textu probatur, solus poenæ timor efficere haud potest.

creaturis pœnitens recedat, & ad Deum suum ultimum finem saltem imperfecte se convertat, est necesse. Hæc autem conversio, utut imperfecta, nonnisi Dei amore, saltem inchoato, fieri potest; non enim timor se ipso mentem ad Deum verit, sed quod sibi nocivum cognovit, pœnæ malum refugit, utque apta, queis pœna evitetur, media apprehendat, unice occupatur: amorem itaque quemdam saltem imperfectum, qui Sacramento & sanctificante gratia perficiatur, conversioni involvi, atque proxime ad eam disponere omnino est dicendum.

Neque huic nostræ sententiæ Tridentini Concilii definitio obest, nam iis, quæ in sui favorem Adversarii allegant, verbis dispositio solum remota denotatur; eadem enim Synodus, cum de proxima ad justificationem dispositione loqui intendit, una cum fide, & spe etiam dilectionem recenset; atque definit: *Si quis dixerit sine præveniente Spiritus sancti inspiratione, atque ejus adjutorio hominem credere, sperare, diligere, aut pœnitere posse, sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur, anathema sit* (Sess. 14. can. 3.). Alio etiam loco, ubi de justificatione per Baptismum obtinenda Concilium loquitur, ceu præcipuam dispositionem Dei dilectionem adducit, aitque: *Illum (Deum) tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiunt; & propterea moventur adversus peccata per odium aliquod & detestationem &c.* (Sess. 5. cap. 6.). Si dilectio inchoata tanquam dispositio Baptismum debet præcedere; cur non & Pœnitentiam,

riam, quæ laboriosus Baptismus a sanctis Patribus dicitur?

Multo minus illa, quam adversa pars adeo extollit, objectio nocet, qua dicunt, frustraneum Pœnitentiæ Sacramentum fore, nec unquam suam justificationis gratiam conferendi posse exercere vim; cum illam, quæ præcessit, Dei dilectio semper jam induxisset: hæc enim de perfecta, non imperfecta, aut inchoata, qualem nos requirimus, dilectione sunt vera, quæ nonnisi cum Sacramento justificat. Imo absque Sacramenti voto nec ipsa perfecta caritas Christo sic volente gratiam confert. *Et sic* (ait Tridentinum *Sess. 14. cap. 4.*) *Contritionem hanc aliquando caritate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur, ipsam nihilominus reconciliationem ipsi Contritioni sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam.*

Attritio proin seu imperfecta contritio, æque ac perfecta, ex Dei amore oritur, nec nisi sola amoris intensione minore ab ista differt: unde quæ de perfecta contritione prius (*pag. 431. & seq.*) sunt dicta, de imperfecta quoque sunt intelligenda. Cumque hæc nostra opinio, si non probabilior, saltem tutior sit, magisque pœnitentium salutem faveat (*a*), quotquot iusto zelo animantur, Confesse-

(*a*) „ Si autem optas (ait P. Cunilati Ord. Præd.
„ modestissimus æque ac eruditissimus Scriptor
„ Theol. Moral. *Tract. 14. cap. 4. S. 3. num. 10.*)
„ vide-

Confessarii, & Pastores eam practice debent servare, talesque contritionis formulas suis discendas tradere, quæ a pœnarum timore ad Dei amorem transitionem contineant, atque in pœnitentium cordibus timori amorem suaviter faciant succedere.

„ videre hanc veritatem ab imis fundamentis
„ ex Concilii mente demonstratam, legas Tra-
„ ctatum *De Doctrina Concilii Tridentini circa dile-*
„ *ctionem in Sacramento Pœnitentiæ requisitam &c.*
„ Compositum latino idiomate a summo illo Viro
„ Illustrissimo, & Reverendiss. Jacobo Benigno
„ Bossueto Episcopo Meldensi, Parisiis impres-
„ sum . . . in quo rationabiliter idem Bossuetus
„ docet, hanc sententiam esse in praxi dubio
„ procul tenendam præcipue post damnatam ab
„ Innocentio XI. Thesin i., qua tradebatur,
„ licitum esse in conferendis Sacramentis sequi
„ opinionem probabilem de valore Sacramenti,
„ relicta tutiore &c.; atqui hic agitur de valore
„ Sacramenti, cum agatur de parte essentiali
„ ejusdem, nempe de materia proxima; igitur
„ hæc erit opinio tenenda, quæ nædum est tu-
„ tior, verum etiam longe probabilior, utpote
„ menti Concilii longe conformior.

